

Handläggare
Kristina Björkegren Linder
Telefon: 08-508 33 890

Till
Utbildningsnämnden
2021-03-18

Långsiktigt boende och skolgång för utsatta EU-medborgare

Remiss från kommunstyrelsen, dnr. KS 2019/1521

Förvaltningens förslag till beslut

1. Utbildningsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.
2. Beslutet justeras omedelbart

Lena Holmdahl
Utbildningsdirektör

Lee Orberson
Grundskoledirektör

Sammanfattning

Utbildningsnämnden har fått motionen ”Långsiktigt boende och skolgång för utsatta EU-medborgare” av Anna Rantala Bonnier (Fi) på remiss från kommunstyrelsen. Enligt motionen bör staden satsa på att erbjuda långsiktiga boendeplatser åt familjer och skolgång åt utsatta EU-medborgares barn.

Då rättsläget är oklart om barn till EU-medborgare som vistas i Sverige utan uppehållsrätt har lagstadgad rätt till utbildning anser sig inte förvaltningen kunna stödja förslaget i motionen. Förvaltningen föreslår att utbildningsnämnden beslutar att godkänna tjänsteutlåtandet och överlämna det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Bakgrund/Ärendet

Utbildningsnämnden har fått motionen ”Långsiktigt boende och skolgång för utsatta EU-medborgare” av Anna Rantala Bonnier (Fi) på remiss från kommunstyrelsen.

I motionen redogörs för hur det i stadens uppsökande arbete med att stötta utsatta EU-medborgare har påträffats ett tjugotal barn som är yngre än 18 år. Dessa barn kan, menar Rantala Bonnier, komma att vistas i Stockholm en längre tid. Därför bör staden satsa på att erbjuda långsiktiga boendeplatser åt familjer och skolgång åt utsatta EU-medborgares barn. Genom att erbjuda boende och skolgång tillförsäkras dessa barn en tryggare tillvaro och möjlighet att känna sig delaktiga i det samhälle de vistas i, menar Rantala Bonnier (Fi) vidare.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom grundskoleavdelningen i samverkan med gymnasieavdelningen samt med socialförvaltningen.

Ärendet har behandlats i samverkan med de fackliga organisationerna den 9 februari 2021. Ärendet har också behandlats vid funktionshinderrådets sammanträde den 10 februari 2021.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Sveriges kommuner har ansvar för samtliga som vistas i kommunen. Den som är i Sverige tillfälligt utan att arbeta kan bara få begränsad hjälp. Alla beslut ska ske efter individuell bedömning av behov, vilket kan omfatta biljett hem, ekonomiskt stöd till mat eller möjlighet till övernattningsnattverksamhet. I Stockholms stad har inriktningen när det gäller utsatta EU-medborgare tagit avstamp i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande "Fattiga EU-medborgare i Stockholm" (dnr. 156-139/2015). En viktig utgångspunkt som formuleras där är att människor inte ska behöva bo i parker och på gator, en grundval som är av stor betydelse utifrån ett barnrättsperspektiv. Men när det gäller rätten till skolgång är rättsläget oklart.

EU:s rörlighetsdirektiv reglerar unionsmedborgarnas rätt till fri rörlighet inom EU. En EU-medborgare kan resa in i Sverige utan visum eller uppehållstillstånd och vistas här i tre månader utan några andra villkor än att kunna visa upp giltigt ID-kort eller pass. Inom ramen för de tre månaderna finns det inte något stöd i EU-rätten som ger EU-medborgare och deras barn rätt till utbildning.

För att få uppehållsrätt efter tre månaders vistelse måste individen vara anställd, egen företagare, arbetssökande med möjlighet till anställning eller studerande som kan försörja sig.

Barn till EU-medborgare som vistas med uppehållsrätt i Sverige har rätt till utbildning på samma villkor som barn bosatta i landet. En

EU-medborgare som redan har fått ett arbete och kommer till Sverige för att börja arbeta har uppehållsrätt från första dagen. På samma sätt har hens barn rätt till utbildning från första dagen.

För barn till utsatta EU-medborgare som stannar i landet längre än tre månader är dock rättsläget oklart. Experter och myndigheter gör olika bedömningar och tolkningar av lagrummet.

Barnkonventionen, som bland annat omfattar alla barns rätt till utbildning, blev en del av svensk lag 1 januari 2020. Barnkonventionsutredningen lämnade i november 2020 sitt betänkande ”Barnkonventionen och svensk rätt” (SOU 2020:63). I detta görs bland annat följande bedömning. ”I den mån inte förutsättningarna för uppehållsrätt är uppfyllda har en EU-medborgare därmed inte längre rätt att vistas i landet utan tillstånd efter tre månader. Ett barn som vistas i landet utan rätt till det har, som nämnts ovan, ändå rätt till utbildning. Det gäller oavsett om barnet är EU-medborgare eller inte.” I betänkandet beskrivs samtidigt också motsatta bedömningar som har gjorts av Skolväsendets överklagandenämnd och den nationella samordnaren för utsatta EU-medborgare.

Skolverket har tidigare konstaterat att det råder otydligheter i lagstiftningen kring utbildning. I skrivelse till regeringen menar myndigheten att det i förarbetena till skollagen, i den del som rör rätt till utbildning till dem som inte är folkbokförda i Sverige, innehåller resonemang som tyder på att regeringens uppfattning är att den rätten gäller för, i princip, samtliga barn.

Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) har istället gjort bedömningen att EU-medborgare inte omfattas av den grupp, så kallade papperslösa, som åsyftas och att det därför inte finns någon rätt till skolgång. SKR menar istället att det av förarbetena framgår att lagändringen tagit sikte på personer som sökt uppehållstillstånd, fått avslag på sin ansökan och har ett avvisnings- eller utvisningsbeslut som de håller sig undan verkställigheten av. Gruppen EU-medborgare nämns inte.

Skolväsendets överklagandenämnd har i flera fall konstaterat att barn till EU-medborgare som vistas utan uppehållsrätt i Sverige inte har rätt till utbildning enligt EU-rätten.

Då rättsläget är oklart om barn till EU-medborgare som vistas i Sverige utan uppehållsrätt har lagstadgad rätt till utbildning anser

sig förvaltningen inte kunna stödja förslaget i motionen utan anser att frågan först bör förtydligas på nationell nivå.

Konsekvenser för barn och barnets rättigheter samt jämställdhetsanalys

Då ärendet är ett svar på en remiss från kommunstyrelsen, och med hänsyn till beskrivningen ovan, gör förvaltningen ingen egen analys av ärendets konsekvenser för jämställdhet eller för barn och barns rättigheter. Förvaltningen förutsätter att en sådan analys vid behov görs i den fortsatta hanteringen av ärendet.

Förslag till beslut

Förvaltningen föreslår att utbildningsnämnden beslutar att godkänna förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämna det till kommunstyrelsen som svar på remissen, samt att beslutet justeras omedelbart med anledning av remissens svarstid.

Bilaga

Motionen ”Långsiktigt boende och skolgång för utsatta EU-medborgare”